

Qærebog

i

Christendommen.

Af

Dr. Beuthen.

Matth. 16, 26: Hvad gavner det Mennesket,
om han vinder den ganske Verden, men tager
Slade paa sin Skæl?

Kjøbenhavn.

Thieles Bogtrykkeri.

1858.

Fortale.

En Lærebog i Christendommen for Uconfirmede
maa læres med fuldkommen Møiagtighed. Efter 8—9
Aars Erfaring som Præst for Sors Academies lærde
Skole og den dermed forbundne Realskole maa jeg
antage, at den meget indskrænkede Tid, som er ind-
rømmet Religionsunderviisningen i saadanne Skoler,^{*)}
ikke er tilstrækkelig til, at Fleertallet af Disciplene
inden deres Confirmation fuldkommen kan lære
nogen af de Lærebøger, som vi hidtil have, især da en
saadan Underviisning jo ikke skal fra Lærerens Side
gaae ud paa en blot Læren, men tillige derpaa, saa-
vidt muligt, at levendegjøre det Lært for de Unge
(hvilket Sidste maa være Hovedsagen ved Confirma-
tionsforberedelsen). Jeg har dersor her gjort et Forsøg
paa at forfatte en Lærebog endnu kortere end de
tidligere, dog naturligvis uden at noget Væsentligt
vil savnes. Den allersørste Underviisning i Kate-
chismus og Bibelhistorie er forudsat.

---

^{*)} I den øverste Classe i Realstolen, fra hvilken Confir-
manderne især udgaae, gives aldeles ingen Religionsunder-
viisning.

Man vil i denne lille Bog finde flere Steder næsten ordret overensstemmende med Balslevs Forklaring*), men vægtige Grunde, som jeg andetfølgs har tilladt mig at udvile, have bestemt mig til ikke at følge Balslev i Anordningen efter Katechismus. Ja, det Utilfredsstillende i denne Methode, hvorefter altsor Meget paa en kunstig Maade bliver samlet i første Part under de 10 Bud, hører med til de Grunde, som have bestemt mig til dette nye Forsøg. Jeg haaber paa temmelig almindeligt Bisfalde i den Afsigelse fra mine Førgjængere, at jeg har ladet Skriftstederne i Trykken træde stærkest frem. Naar jeg ganske enkelte Steder er afvegen fra den sædvanlige Oversættelse af et Skriftsted, da er det, fordi jeg ikke har funnet modstaae Grundene og Stemmerne for en saadan Afsigelse.

*) ogsaa entstede med Bislop Daugaards Lærebog.

Sors, d. 18 Mai 1858.

Beuthen.

Indledning.

1. Til Christendom hører, at man har Kundskab om Gud, men tillige, at man tager sig denne Kundskab til Hjerte i en levende Tro.

Rom. 10, 14: Hvorledes skulle de troe paa den, om hvem de ikke have hørt?

Jak. 1, 22: Men vorder Ordets Gjerrere og ikke alene dets Hørere.

Anm. Ordet Religion betegner i Almindelighed de Forestillinger, Menneskene gjøre sig om Guddommen og om den Maade, hvorpaa Gud skal dyrkes, uden Hensyn til, om de ere falske eller sande. Christendommen er den sande Religion.

2. Kundskab om Gud ses af hans Ord og af hans Gjerninger.

Anm. Guds Gjerninger ere Himmel og Jord og Alt, hvad deri befndes. Naturen vidner om Guds Storhed og Videdom, og Loven i vores Hjerter vidner om Guds Helliged og Retfærdighed. Men Menneskene forstaae dog ikke ret Vidnesbyrdene om den levende Gud selv i hans Gjerninger, dersom de ikke forud ere blevne oplyste af hans Ord.

Rom. 1, 19. 20: Guds usynlige Væsen, hans evige Kraft og Guddommelighed beskrues fra Verdens Skabelse af og forstaaes af hans Gjerninger.

Nom. 2, 15: De vise Lovens Gjerning skreven i deres Hjertet, idet deres Samvittighed vidner med dem.

Nom. 10, 17: Altsaa kommer Troen derved, at man hører, men at man hører, sleeker ved Guds Ord.

3. Guds Ord er i den christelige Menighed. Det er at høre i Kirken og at læse i den hellige Skrift, som deles i det Gamle og Nye Testament. De hellige Forfattere have skrevet under Guds Aands Beiledeelse, og den samme Aand maa veilede os til at forstaae Guds Ord.

Anm. Det Gamle Testament er skrevet af Isder (Propheter), før Christus blev født. Det Nye Testament er skrevet af de øldste Christne (Evangelister og Apostle). Isderne have vel Guds Ord i det Gamle Testament, men da de have forsøgt vor Frelser, om hvem der findes saamange Forjættelser i det Gamle Testament, saa have de derved viist, at de ikke mere have Guds Aand til ret at forstaae, hvad Gud har talet til deres Fædre.

2 Tim. 3, 15: Den hellige Skrift kan gjøre dig viis til Salighed ved Troen paa Christum Jesum.

2 Pet. 1, 21: De hellige Guds Mænd talede, drevne af den Hellig Aand.

1 Kor. 2, 12: Vi have den Aand, som er af Gud, paa det vi kunde kjende, hvad der er os skjenket af Gud.

4. Guds Ord til os handler om Gud og Menneskene og om Guds Foranstaltung til Menneskernes Frelse ved Loven og Evangelium. I Loven forbryder Gud os det Onde og besaler os det Gode.

Evangelium er det glædelige Budskab om Guds Raade ved Jesum Christum.

Om Gud.

5. Baade den christelige Menighed ved dens Indgang (i Daaben) og den hellige Skrift lærer os at kjende Gud som Fader og Son og Hellig Aand. Vi kalde derfor den ene sande Gud den treenige.

5 Mos. 6, 4: Hør, Israel, Herren vor Gud er en eneste Herre.

1 Kor. 8, 4: Der er ingen anden Gud uden een.

Matth. 28, 19: Gaaer derfor hen og gjør alle Folk til mine Disciple, idet J dsøbe dem i Navnet Faderens og Sønnens og den Hellig Aands, og idet J lære dem at holde alt det, jeg haver befalet.

Anm. 1. Den treenige Gud er en levende Gud, en selvbøvidst Aand med Forstand og Billie.

Gud er Aand, siger Jesus Joh. 4, 24.

Anm. 2. Som der ere tre guddommelige Navne, Fader og Son og Hellig Aand, saaledes sige vi, at der ere tre Personer i eet og samme guddommelige Væsen.

6. Om de tre Personer i det guddommelige Væsen, Fader og Son og Hellig Aand, gives Oplysning i de tre Troens Artikler, som høres ved Daaben i Kirken, men disse behøve igjen Oplysning og Stadsætelse af den hellige Skrift.

Den første Troens Artikel:

Jeg troer paa Gud Fader, den Almægtige, Himmelens og Jordens Skaber.

7. Den almægtige Gud, der kan gjøre Alt, hvad han vil, er ikke bunden til nogen Tid, enten Fortid, Nutid eller Fremtid (han er evig), eller indskrænket til noget Sted, men virker overalt (han er allestedsnærværende).

Ps. 115, 3: Vor Gud er i Himmelens; han gjør Alt, hvad ham behager.

Jak. 1, 17: Lysenes Fader, hos hvem der ikke er Forandring eller Skygge af Omskiftelse.

Ps. 30, 2: Før Værgene blev til, og du dannede Jordens, ja fra Evighed til Evighed er du Gud.

Ps. 139, 7—10: Herre! Hvor skal jeg flye bort for dit Ansigt? Farer jeg til Himmelens, da er du der; og reder jeg Seng i Afgrunden, da er du der; vilde jeg tage Morgenrødens Vinger, vilde jeg boe ved det yderste Hav, saa skulde ogsaa der din Haand føre mig, og din Håire holde mig fast.

8. Den almægtige Guds Forstand kan ikke være nogen Indskräning underkastet (han er alvidende).

Ps. 139, 1—3: Herre, du randsager mig og kjender mig, du forstaaer alle mine tanker langt fra og kjender grandt alle mine Væte.

9. Den almægtige Gud er den sande Fader, fordi han vil fun det, som er vist og godt.

Eph. 4, 6; 3, 15: Den Gud og Alles Fader, af hvem al Faderlighed faldes i Himmelens og paa Jordens.

10. Gud er alviis, idet han har det bedste Maal for Vie og vælger de bedste Midler og Vie for at naae det.

1 Tim. 1, 17: Den alene vise Gud være Pris og Være i al Evighed.

11. Guds Godhed see vi, naar han glæder sine Skabninger, naar han i sin Varmhjertighed bringer Hjælp til de Nødlidende.

Matth. 5, 45: Han lader sin Sol opgaae over Onde og Gode og lader regne over Netsærdige og Uretfærdige.

Ap. 14, 17: Gud har ikke ladet sig selv uden Bidnessbyrd, idet han gjorde os godt.

Ps. 103, 13: Ligesom en Fader forbærmer sig over sine Børn, saa forbærmer Herren sig over dem, der frygte ham.

12. Gud er ogsaa den Gode, som alene finder Velbehag i det Gode (han er hellig), belønner det Gode, og ikke lader det Onde være ustraffet (han er retfærdig).

Matth. 19, 17: Ingen er god uden Gen, som er Gud.

Ps. 5, 5: Du er ikke en Gud, som har Lyst til Ugadelighed, den Onde skal ikke boe hos dig.

Hellige Fader! Netsærdige Fader! siger Jesus i Bonnen Joh. 17, 11. 25.

Rom. 2, 6: Gud skal betale Enhver efter sine Gjerninger.

Gal. 6, 7: Farer ikke vild! Gud lader sig ikke spotte; thi hvad et Menneske saaer, det skal han og hæste.

Anm. Gud er sanddru, saa at hans Ord er Sandhed, og han er trofast, saa at han holder, hvad han lover, og ikke slaaer Haanden af sin Skabning.

Gud er Kjærlighed, siger Johannes i sit 1ste Brev 4, 16.

Guds Kjærlighed imod syndige Mennesker kaldes hans Maade, og hans Kjærlighed, forsaavidt han giver dem Tid til Omvendelse, kaldes Langmodighed.

Om Skabelsen.

13. Gud er Himmelens og Jordens Skaber, eller han har ved sin almægtige Kraft frembragt alle Ting.

1 Mos. B. 1, 1: I Begyndelsen skabte Gud Himmelten og Jordten.

Ps. 33, 9: Han talede, saa skete det; han bød, saa stod det.

I 1ste Mose Bogs 1ste Kapitel fortælles om Skabelsen.

14. Gud har skabt Mennesket i sit Billede, at det kunde kjende ham og i hans Samfund leve et evigt Liv i Hellighed og Salighed.

1 Mos. 1, 26: Gud sagde: Vader os gisre et Menneske i vort Billede, efter vor Lignelse.

Anm. 1. Mennesket har en udødelig Sjæl i et dodeligt Legeme; derfor siger Jesus (Matth. 10, 28): Frygter ikke for dem, som slaae Legemet ihjel, men kunne ikke slaae Sjælen ihjel.

Anm. 2. Menneskets fornuftige Sjæl (Mand) har Forstand til at tænke og forstaae, Følelse af Glæde

og Sorg, Lyst og Ulyst, Ret og Uret, og Billie til at vælge eller beslutte.

15. Menneskene ere de ypperste af Guds synlige Skabninger paa Jorden; men høiere Skabninger end Menneskene ere Englene, der ere Ander, bestemte til at være Guds færdes Tjenere. De høre til den usynlige Verden, men have flere Gange viist sig paa Jorden i legemlig Skikkelse som Guds Sendebud til Menneskene.

Hebr. 1, 14 figes om Englene: Gre de ikke alle tjenende Ander, udsendte til hjælp for dem, som skulle arve Salighed?

Anm. Nogle Engle ere blevne Gud ulydige, og den øverste af de onde Ander kaldes Djævelen.

2 Pet. 2, 4: Gud sparet ikke de Engle, som syndede, men overantvordede dem i Mørkets Lænker at forvares til Dommen.

Matth. 25, 41: Djævelen og hans Engle.

16. Gud Fader er en trofast Skaber, derfor opholder han, hvad han har skabt og sørger for alle sine levende Skabninger.

I 1 Pet. 4, 19 kaldes Gud en trofast Skaber.

Ps. 104, 13. 14: Du vander Bjergene ovenfra, du gjør Landet fuldt af Frugt, som du frembringer. Du lader Græs groe for Dyæget og Sæd til Menneskenes Nutte, at du skal fremføre Brod af Jorden.

Ps. 145, 15. 16: Alles Dine vogte paa dig, og du giver dem deres Høde i sin Tid. Du oplader din Haand, og alt det, som lever, møtter du med Belsignelse.

Math. 6, 26. 28—30: Seer til Himmelens Fugle; de saae ikke og høste ikke og sankle ikke i Kader, og eders himmelske Fader fodder dem; ere I ikke meget mere end dem? Betragter Lillerne paa Marken, hvorledes de voxe; de arbeide ikke, spinde ikke; men jeg siger eder, at end ikke Salomon i al sin Herlighed var saa klædt, som en af dem. Klæder da Gud saaledes det Græs paa Marken, som er idag og imorgen fastes i Øvnen, skulde han ikke meget mere klæde eder, I lidet troende!

Anm. Vi kunne ikke fortæsse os til Guds For-sorg, dersom vi ikke ville være Gud lydige, dersom vi altsaa ikke ville være flittige og arbejdsmælle i vort lov-lige Kald.

2 Thes. 3, 10—12: Dersom Nogen ikke vil arbeide, han bør ikke heller have Føden.

17. Vor trofaste Skaber styrer i sin Viisdom Alt, hvad der skeer i Verden, saa at alle Begiven-heder, de mindste som de største, ja selv de Handlinger, der af Menneskene udføres i ond Hensigt, maae tjene til at fremme Guds kærlighedfulde Hensigter. Det høieste Maal for Guds Styrelse i Verden er Guds Riges Fuldbendelse.

Math. 10, 29—30: Sælges ikke to Spurve for en Penning? og ikke een af dem falder paa Jordens udén eders Faders Billie. Ja endog alle eders Hovedhaar ere talte. Frygter derfor ikke; I ere bedre end mange Spurve.

1 Mos. B. 50, 20: Joseph sagde til sine Brødre: I tænkte ondt mod mig, men Gud tænkte at vende det til det Gode, for at gjøre det, som sees paa denne Dag, og holde meget Folk ved Live.

Anm. 1. Fordi Birkninerne af onde Handlinger kunne vise sig gavnlige, dersor ere de, som have handlet i ond Hensigt, ligefuldtydig og strafsværdige.

Anm. 2. Guds Rige er tilstede, hvor Alt er overeensstemmende med Guds Billie, og hvor der derfor er Fred og Glæde.

18. Da Gud styrer med Viisdom, hvad der skeer i Verden, saa er den Stand og Stilling, hvori vi i Verden ere satte, saavællsom de Evner og Midler, som ere os givne, at betragte som Kald af Gud til en høiere eller ringere Tjeneste i hans store Huus-holdning, og vi have at være troe, hver i sin Tjeneste.

1 Sam. 2, 7: Herren er den, som gjør fattig og gjør rig, som nedtrykker og op-høier.

1 Kor. 4, 2: Isvrigt kræves af Huus-holdere, at de maae findes troe.

Anm. Naar vi kun stræbe at være troe, da skulle vi med Hensyn til Alt, hvad der møder os, Medgang eller Modgang, fortæsse os til Guds vise og naadige Styrelse.

Rom. 8, 28: Vi vide, at alle Ting tjene dem til Gode, som elsker Gud.

1 Pet. 4, 19: Dersor skulle og de, som libe efter Guds Billie, befale ham som en trofast Skaber deres Sjæle ved at gjøre det Gode.

Hebr. 13, 5, 6: Nøies med det, I have; thi han haver selv sagt: jeg vil ingenlunde slippe dig og ingenlunde forlade dig, saa at vi kunne sige med frit Mod: Herren er min hjælper, jeg vil ikke frygte.

Om Synden.

19. Mennesket var reent og uskyldigt, da Gud skabte det, men det blev Gud ulydigt, og fra de første Menneskers Synd har Synden udbredt sig til Alle. At alle Mennesker ere Syndere, det læres i Guds Ord og bekræftes af Erfaringen.

Rom. 5, 12: Synden kom ind i Verden ved eet Menneske, og Døden ved Synden, og Døden trængte igjennem til alle Mennesker, idet de syndede alle.

1 Joh. 1, 8: Dersom vi sige, vi have ikke Synd, bedrage vi os selv, og Sandheden er ikke i os.

Anm. I 1ste Mose Bog, hvor Syndefaldet fortelles, staar der, at det var Slangen, som forsørte vore første Forældre; men Djævelen kaldes just ogsaa i Skriften „den gamle Slangen“, Nabenh. 12, 9; det var da Djævelen, som forsørte Mennesket.

Joh. 8, 44: Djævelen var en Mand-draber fra Begyndelsen og blev ikke bestaaende i Sandheden, thi Sandhed er ikke i ham.

20. Den fra Adam og Eva til Alle nedarvede syndige Natur kaldes Arvehynden. Den virkelige Synd er den, som ved Fristelse i Verden kaldes frem af det af Naturen forvendte Hjerte.

Den virkelige Synd ytrer sig udvortes i Ord og Gjerning, men først indvortes i Tanker og Begjærtninger.

Mark. 7, 21: Indvortes fra, fra Menneskets Hjerte, udgaae onde Tanker.

Math. 12, 34, 36: Jesus sagde: Af Hjertets Overflsdighed taler Munden. Men jeg siger eder, at Menneskene skulle gjøre Regnskab paa Dommens Dag for hvert utilbørligt Ord, de have talet.

Anm. Skal man undgaae virkelig Synd i Tanker, da maa man strax soge at neddampe enhver ond og ureen Tanke, som opstaer i Sjælen; og man vil ikke kunne undgaae Synd i Ord, dersom man ikke stræber at bevare sit Hjerte og sine Tanker rene.

21. Alle Mennesker paa Jordens ere vel Syndere, men der er en stor Forskjel, om man synder med Forsæt og fremutter deri med Lust som den Ugudelige, eller man synder af Skrøbelighed, idet man overraskes af Synden, saa at man derefter angriper den, idet man føler den som en Plage, hvorfra man søger Befrielse.

Phil. 3, 18, 19: Mange vandre saaledes, som jeg ofte har sagt eder og endnu siger med Taarer, at de ere Christi Korses Fjender, hvis Ende er Fordærvelse. Bugen er deres Gud, de sætte en Ware i deres Skjænsel og tragte efter de jordiske Ting.

Rom. 7, 18, 19: Jeg veed, at i mig, det er i mit Kjæld, boer ikke Godt. Billien har jeg vel, men at udrette det Gode formaaer jeg ikke; thi det Gode, som jeg vil, det

gjør jeg ikke, men det Onde, som jeg ikke vil, det gjør jeg.

Anm. 1. Naar en ond Tilbørelighed faaer saadan Magt over et Menneske, at det bliver ham en Vane at følge den, kaldes den en Last. Et lastefuld Menneske kan tilstdt blive forhærdet, saa at ingenlags Advarsel synes mere at kunne virke paa ham.

Anm. 2. Naar et ugudeligt Menneske paatager sig Skim af Gudsfrigt, falder man ham en Sykler.

Math. 23, 27, 28: Jesus sagde: Bee eder, I Skriftløge og Pharisæere! thi I ere ligesom falkede Grave, hvilke synes deilige udvortes, men indvortes ere fulde af døde Been og al Ureenhed. Ligesa synes og I vel udvortes retfærdige for Menneskene, men indvortes ere I fulde af Dienskalkhed og Uret.

22. Midt i det naturlige Hjertes Forvendthed ved Synden, som strækker sig til alle Mennesker, er der dog bleven det Gode tilbage i Menneskets Sjæl, som gjør det muligt, at det kan omvende sig og frelses; thi hos Alle findes en Længsel efter Lyksalighed eller et fuldkomment vedvarende Velbefindende og tillige den Følelse af Guds Hellighed, som vi kalde Samvittighed.

Rom. 2, 14: Efterdi Hedningene, som ikke have Loven, gjøre af Naturen Lovens Gjerninger, da ere de, enddog de ikke have Loven, dem selv en Lov. De vise Lovens Gjerning skreven i deres Hjarter, idet deres Samvittighed vidner med dem, og Tankerne indbyrdes anklage eller og forsøre hverandre.

Anm. Fordi vi i vor Samvittighed have en Bevidsthed om den hellige Gud, derfor baade advares og paamindes vi, før vi beslutte og handle, og funne føle Beroligelse eller Uro, efterat vi have handlet. Samvittighedens Brebreidelse kan være den største Plage for Mennesket, men det er dog bedre, at den er vaagen til at bebreide os det Onde, hvori vi have gjort os skyldige, end at den sover. Jo længer den har sovet, med desto større Forfærdelse vil den engang opvaagne.

23. Med Synden er al timelig Nød og Døden indkommen i Verden.

Rom. 5, 12: Døden trængte igjennem til alle Mennesker, idet de syndede alle.

Anm. 1. Det er en Belgjerning, at vi tugtes ved timelig Lidelse, thi derved kan vort Hjerte drages fra Verden til Gud.

Hebr. 12, 11: Al Revselse, medens den er nærværende, synes ikke at være til Glæde, men til Bedrøvelse, men siden giver den dem, som derved ere svede, Retfærdigheds salige Frugt.

Anm. 2. Timelig Nød rammer Menneskene, fordi de høre til den ved Synden faldne Slægt; men vi maa ikke mene, at jo mere et Menneske maa lide her i Verden, desto syndigere er det. Først i et andet Liv skal Guds Retfærdighed fuldkommen aabenbaries.

Luk. 16. Lignelsen om den Rige og Fattige.

Anm. 3. Naar der i den hellige Skrift tales om Døden, menes ofte dermed ikke alene den legemlige Død, men al Elendighed og Fordærvelse, fordi derved det salige Liv forstyrres.

Rom. 6, 23: Syndens Sold er Døden, men Guds Raadegave er et evigt Liv i Christo Jesu, vor Herre.

24. Syndens ulyksalige Folger ophører ikke, dersom Sjælen ikke vil omvende sig og ikke vil lade sig frølse ved Guds naadige Foranstaltning til Synderes Frølse.

Rom. 2, 8, 9: Dem, som ere gjenstridige, og ikke lyde Sandhed, men adlyde Uretfærdighed, skal vorde Ugunst og Brede.

Mark. 9, 44: Deres Ord mørkere ikke, og Ilden udslukkes ikke.

Om Frelsen ved Jesum Christum.

Den anden Troens Artikel:

25. Jeg troer paa Jesum Christum, Guds eenbaerne Son, vor Herre, som er undfangen af den Hellige And, født af Jomfru Maria, print under Pontius Pilatus, korsfæstet, død og begraven, nedfaren til de Dødes Rige, paa tredie Dag igjen opstanden fra de Døde, opfaren til Himmelset, sidende ved Gud Faders, den Almægtiges, høire Haand, derfra han skal komme at dømme Levende og Døde.

Gud vilde ikke, at Synden skulde styrte Menneskene i evig Fortabelse uden Haab om Redning. Derfor har han af sin forbarmende Kjærlighed bestillet os en Forløser til at frie os fra Synden og dens ulyksalige Folger.

Joh. 3, 16: Saa harer Gud elsket Verden, at han harer givet sin Son den eenbaerne, at hver den, som troer paa ham, ikke skal fortæbes, men have et evigt Liv.

26. Forløseren er Jesus Christus, Guds eenbaerne Son, som blev Menneske, da han fødtes til Verden i Bethlehem af Jomfru Maria.

Gal. 4, 4: Der Tidens Hylde kom, udsendte Gud sin Son, født af en Drinde.

Unm. Navnet Jesus bemærker en Frelser, og Christus eller Messias bemærker den Salvede. Matth. 1, 21.

27. Guds Raades Foranstaltning til Menneskenes Frelse ved Jesum Christum forberedes ved Guds Husesholdning med Menneskelsægten ligesra Syndefaldets Dage til Tidens Hylde, især derved, at han assondrede det israelitiske Folk, i hvilket Frelseren skulde fødes, fra Hedningene og aabenbarede det Loven og Forjættelserne.

1 Mos. B. 12, 1: Og Herren sagde til Abram (Israäliternes Stamfader): Gaa ud af dit Land og fra din Slægt og fra din Faders Huus til et Land, som jeg vil vise dig.

Rom. 3, 20: Ved Loven kommer Syndens Erfjendelse.

Gal. 3, 24: Loven er vorden en Tugtemester til Christum.

Joh. 5, 39: Jesus sagde til Jøderne om det Gamle Testamentes Skrifter: Disse ere det, som vidne om mig.

28. Loven, der blev givet Jøderne at berede Sjælene for Frelsen, har deels samme Gyldighed for os Alle, deels vedkom den fornemmelig Jøderne som det assondrede Folk, fra hvilket Frelsen skulde komme.

Anm. Guds Lov i det Gamle Testamente, som kan hjælpe os alle til at erkjende vores Synder og erkjende vor Trang til Frelsen, indeholdes især i de 10 Bud, der blevne givne ved Moses paa Sinai Bjerg. Guds særegne Befalinger, som alene varer bestemte for Jøderne, angik Ceremonierne ved deres Gudsdyrkelse, ja næsten deres hele udvortes Liv. Disse Love tjente baade til at holde Folket afsondret fra andre Folk og henvisede tillige paa en sindbilledlig Maade til Frelseren, som skulle komme.

I 2 Mos. B. 20 findes de 10 Bud saaledes: Du maa ikke have andre Guder for mig. Du maa ikke gjøre dig noget saaret Billede og Efterligning af hvad som er i Himmel over dig, eller paa Jordens nedentil, eller i Vandet under Jordens, du maa ikke tilbede dem og ikke dyrke dem. Du maa ikke tage Herren din Guds Navn forsængeligt. Kom Hviledagen ihu, at du holder den hellig. Er din Fader og din Moder. Du maa ikke begaae Mord. Du maa ikke bedrive Hoer. Du maa ikke stjæle. Du maa ikke aflægge falsk Vidnesbyrd mod din Næste. Du maa ikke begjære din Næstes Huus. Du maa ikke begjære din Næstes Hustru eller hans Ejener eller Ejenestepige, hans Øje eller Åsen, eller hvad som helst der hører din Næste til.

Anm. Til de sindbilledlige Hentydninger til Frelseren i Love, som var givet Jøderne, hørte f. Ex., at den jødiske Øpperstepræst een Gang om Året paa den store Førsningsfest gik ind i det Allerhelligste og stenkede Offerdyrets Blod paa Maadestolen. Dette var et Forhillede paa det Førsningsoffer, som Jesus bragte.

29. Forhættelserne om Frelseren blevne givne strax efter Syndefaldet, senere især til Abraham og Propheterne i den følgende Tid. Vi læse saaledes i det Gamle Testamente ikke blot Forudsigelser om noget Ryt, som skal komme, om en Velsignelse, der skal vederfares alle Folk, men ogsaa om Frelserens Person, om Stedet, hvor han skulle fødes, om Tiden, naar han skulle komme, om hans Videlser og hans Død.

1 Mos. B. 3, 15: Herren sagde til Slangen: Jeg vil sætte Fjendskab mellem dig og Kvinden, mellem din Sæd og hendes Sæd; han skal knuse dit Hoved.

1 Mos. B. 22, 18: Herren sagde til Abraham: I din Sæd skulle alle Folk paa Jordens velsignes.

Jerem. 31, 31: See, de Dage komme, siger Herren, da jeg vil oprette en ny Dag.

Ez. 11, 1: Der udgaaer en Kvist af Isai Stub, og et Skud af dens Rødder skal blomstre frem.

Micha 5, 1: Og du, Bethlehem Ephrata! du, som er forliden til at være blandt Judas Hovedsægter, fra dig skal En udgaae til at være en Herre i Israel, og hans Udgang er fra forrum, fra Evigheds Dage.

Ez. 53, 5: Han er saaret for vores Overtrædeller og knust for vores Misgjerninger; Straffen laae paa ham til Fred for os, og vi have haaret Lægedom ved hans Saar.

Haggai 2, 7—9: Da Templet var opbygt efter Hjemkomsten fra Babylon, sagde Propheten: Dette sidste Tempels Herlighed skal blive større end det førstes, og jeg vil give Fred paa dette Sted, siger den Hølle Zebaoth.

Zach. 9, 10: Og han skal tale Fred til Hænninger, og hans Herredomme skal være fra eet Hav til et andet, fra Floden til Jordens Ende.

Anm. 1. Foruden de ovennævnte Spaadomme findes der i det Gamle Testamente mange flere, som kun ere gaaede i Øvryhjelpe ved Jesum Christum. Da noget over fire hundrede Aar varre forlæbne efter den sidste Prophet Malakias, fremstod Johannes den Døber. Han viste hen til Frelseren, som da var kommen til Verden, og forkyndte, at nu var Himmelrigets Rige kommen nær.

Anm. 2. Da Jesus kom, var Forventningen almindelig blandt Jøderne. Ogsaa til Hænningene havde Forventningen udbredt sig. (Matth. 2. De Vise fra Østerland.)

30. Jesus Christus er Gud og Menneske i een Person.

Joh. 5, 23: Jesus sagde: Alle skulle øre Sonnen, ligesom de øre Faderen.

Joh. 10, 30: Jesus sagde: Jeg og Faderen, vi ere Eet.

1 Tim. 2, 5: Der er een Gud og een Midler mellem Gud og Menneskene, det Menneske Christus Jesus.

Luk. 2, 52: Jesus forfremmedes i Viisdom og Alder og Maade hos Gud og Menneskene.

31. Jesus var formedelst Undfangelsen af den Hellige And, født ubesmittet af Synd og blev ogsaa uden al virkelig Synd.

Joh. 8, 46: Jesus sagde til sine Hjender: Hvo af Eder kan overbevise mig om nogen Synd.

32. I Jesu Christi Liv adskille vi hans Fornedrelses-Stand og hans Øphøjelses-Stand.

Phil. 2, 6—11: Christus Jesus, da han var i Guds Skikkelse, holdt han det ikke for et Nav at være Gud liig, men han forringede sig selv, idet han tog en Ejeners Skikkelse paa og blev Mennesker liig; og da han var funden i Skikkelse som et Menneske, fornædrede han sig selv, saa at han blev lydig til Døden, ja Korssets Død. Derfor har og Gud høit ophøjet ham og skjenket ham et Navn, som er over alle Navne, at i Jesu Navn skal hvert Knæ boie sig, deres i Himmelten og paa Jordten og under Jordten, og hver Tunge skal bekjende, at Jesus Christus er en Herre til Gud Faders Ere.

33. Guds Sons Fornedrelse aabenbaredes for os i hans Fødsel som Menneske, hans Liv paa Jordten i Reenhed og Fattigdom, hans Lidelser og Død.

Matth. 8, 20: Jesus sagde: Ræve have Huler, og Himmelens fugle Neder, men Menneskens Søn har ikke det, hvortil han kan hælde sit Hoved.

2. Kor. 8, 9: Jesus Christus blev for eders Skyld fattig, da han var riig, paa det at I ved hans Fattigdom skulle blive rige.

34. Til Jesu Christi Opførelsес-Stand hører: hans Opstandelse, Himmelfart, hans Sæde ved Faderens høire Haand og hans Gjenkomst til Dommen.

Luk. 24, 26: Burde det ikke Christus at lide dette og at indgaae til sin Helliged.

Anm. 1. Jesu Nedfart til de Dødes Rige fandt Sted mellem Fornedrelses-Standen og Opførelses-Standen.

1. Pet. 3, 19: Han gik bort og prædikede for Manderne, som var i Forvaring.

Anm. 2. At Jesus satte sig ved Faderens høire Haand betyder, at han tog Deel med Faderen i Verdens Regjering, idet han er sin Menigheds Konge og Herre.

35. Jesus Christus har udført sin Gjerning til vor Frelse ved sin Lære, sin Forsoning og ved Stiftelsen og Regjeringen af sin Menighed, derfor er han os den høieste Prophet, den sande Forsoner (Øpperstepræst) og aandelige Konge.

36. Jesus Christus har, som den af Gud sendte Prophet, lært os Sandheden til Frelse og Salighed. Han har lært os ved sit eget hellige Eksempel, og ved at vidne om sig selv, men også ved sin Tale om Guds Rige og om hvad der hører til Guds Rige.

Matth. 11, 29: Jesus sagde: Lærer af mig, thi jeg er sagtmødig og ydmig af Hjertet.

Phil. 2, 5: Det samme Sind være i eder, som og var i Christo Jesu.

Joh. 13, 15: Thi jeg haver givet eder et Eksempel, at, ligesom jeg gjorde eder, skulle I ogsaa gjøre.

Joh. 14, 6: Jesus sagde: Jeg er Veien, Sandheden og Livet; der kommer Ingen til Faderen uden ved mig.

Joh. 6, 68: Simon Peter sagde til Jesus: Du haver det evige Livs Ord.

Anm. 1. Der var Myndighed i Herrens Tale, ikke blot naar han talte strenge Ord, men ogsaa naar han talte naaderige. Luk. 4, 22.

Anm. 2. Jesus indklædte ofte sine Lærdomme i Lignelser.

Anm. 3. Jesus stadsættes sin Lære ved sine Undergjerninger.

Matth. 11, 2—5: Da Johannes den Døber fra sit Fængsel sendte to af sine Disciple til Jesus og lod ham spørge: Er du den, der skal komme, eller skulle vi vente en Anden? svarede Jesus: Gaaer hen og forkynner Johannes de Ting, som I høre og see: Blinde see, og Halte gaae, Spedalske renses, og Døde staae op, og Evangelium prædikes for de Fattige.

37. Jesus Christus er vor Forsoner ved sin Fornedrelse i det Hele, men især ved sin Lidelse og Død for vores Synder. Selv havde han ingen Synd, men han bar al Verdens Synd, at gjenløse os fra Synden, Døden og Djævelens Magt.

Matth. 20, 28: Jesus sagde: Menneskens Søn er ikke kommen for at lade sig tjene,

men for at tjene og give sit Liv til en Gjen-
løsning for Mange.

1 Joh. 2, 2: Han er en Forsoning for
vore Synder, dog ikke alene for vore, men
ogsaa for den ganske Verdens.

Eph. 5, 2: Christus ellslede os og gav
sig selv hen for os.

Anm. Christus har saaledes gjort Hjelpest for os,
at der af os kun kræves en hjertelig Tro, for at vi hos
ham kunne finde Hville.

38. Jesus Christus er en Konge for sin
Kirke, sin Menighed, som han har stiftet, som han
beskytter og regerer, indtil han kommer igjen til
Dommen.

Joh. 18, 36. 37: Til Pilatus sagde Jesus:
Mit Rige er ikke af denne Verden. Da Pi-
latus derefter spurgte, om han ikke dog var en
Konge, svarede han: Du siger det, jeg er en
Konge. Jeg er dertil født og dertil kom-
men til Verden, at jeg skal vidne om Sand-
heden. Hver den, som er af Sandheden,
hører min Rost.

Matth. 28, 18—20: Jesus sagde: Mig er
given al Magt i himmelen og paa Jordens.

Kol. 1, 18: Christus er Legemets Hoved,
nemlig Menighedens.

Anm. 1. Som Konge fortsætter Jesus Christus
sin prophetiske og øpperstepræstelige Gjerning, idet han
lader sit Ord forkynde i Verden og som vor Talsmand
hos Faderen træder frem for os og beder for os.

Luk. 24, 47: Jesus sagde, at der i hans
Navn skulde prædikes Omvendelse og Syndernes
Forladelse for alle Folk.

Matth. 28, 20: See, jeg er med eder
alle Dage indtil Verdens Ende.

1 Joh. 2, 1. 2: Dersom Nogen synder,
have vi en Talsmand hos Faderen, Jesum
Christum, den Retfærdige.

Anm. 2. Vi kunne ikke træste os ved Jesu For-
soning død, dersom vi ikke ville leve under ham, som vor
Konge og Herre.

Tit. 2, 14. Jesus Christus gav sig hen
for os, at han maatte forløse os fra al Uret-
færdighed og rense sig et Gjendomsfolk,
nidkjært til gode Gjerninger.

Anm. 3. Christus skal ved Dagenes Ende komme
at dømme Levende og Døde.

Apg. 17, 31. Gud har sat en Dag, paa
hvilken han vil dømme Forderige med Ret-
færdighed.

2 Pet. 3, 10: Herrens Dag skal komme
som en Thy om Matten.

Matth. 25, 13: Baager derfor; thi I vide
hverken Dag eller Time, paa hvilken Men-
neskens Søn kommer.

Om Helliggørelsen.

Den tredie Troens Artikel:

39. Jeg troer paa den Hellig Mand;
een hellig, almindelig Kirke, de Helliges
Samfund; Syndernes Forladelse; Legemets
Opstandelse og det evige Liv.

Det skeer ikke af sig selv, at vi blive frelsede
ved Jesum Christum, thi ligesom vi maae oplade
Haanden for at modtage en udvortes Gave, saaledes

maae voore Hjarter oplades, for at vi kunne modtage Guds store Raadegave eller en evig Frelse for vore Sjæle. Baade ifolge Kirken ved Daaben og ifolge den hellige Skrift kræves af os Omvendelse (Forfagelse) og Tro. Uden vor Billie skeer det ikke, men vi kunne dog ikke selv slabe i os et omvendt og troende Hjerte. Gud, den Hellig Aand, maa gjøre det, og saaledes troe vi paa Gud, vor Helligjører.

Anm. I Kirken spørges den, som ved Daaben vil optages i Menigheden, eller som skal bekrafte sin Daabspragt, forud, om han forsager Djævelen og alle hans Gjerninger og alt hans Væsen, og om han troer paa Gud, Fader og Son og Hellig Aand.

Mark. 1, 15. Jesus sagde: Omvender eder og troer Evangelium.

Apg. 20, 21: Paulus siger: Jeg vidnede baade for Jøder og Græker om Omvendelse til Gud og Tro til vor Herre Jesum Christum.

Matth. 23, 37: Jesus sagde til Jerusalem: Hvor ofte vilde jeg forsamle dine Børn — og I vilde ikke.

1 Kor. 12, 3: Ingen kan kalde Jesum en Herre uden ved den Hellig Aand.

Joh. 3, 5: Uden Nogen bliver fædt af Vand og Aand, kan han ikke indkomme i Guds Rige.

40. Den Hellig Aand virker i og med Christi Evangelium i den hellige almindelige Kirke. Kirken kan kaldes udvortes, forsaavidt Guds Ord deri høres, og Sakramenterne deri baade ere at see og høre. Men indvortes er den i de Troendes Samfund (de Helliges Samfund), som ved Ordet og Sakramenterne ere forbundne med hverandre, idet de ere forbundne med Kirkens Hoved Jesus Christus.

Joh. 15, 26, 27: Jesus sagde til sine Disciple: Naar Talsmanden kommer, hvilken jeg skal sende eder fra Faderen (den Sandheds Aand, som udgaaer fra Faderen), han skal vidne om mig.

Matth. 16, 18: Jesus sagde: Hervedes Porte skulle ikke faae Overhaand over min Menighed.

Anm. 1. Kirken er een; thi der er kun een Herre, een sand Tro, een sand Daab, ligesom der kun er een sand Gud. Kirken er hellig, fordi den ikke er et Rige af denne Verden, og fordi den har Christus til sit Hoved. Den er almindelig, fordi den er bestemt for alle.

Anm. 2. Endskjønt Kirken er een, taler man dog ofte om flere Kirker, fordi Kirken her paa Jordnen er deelt i flere mindre Samfund, som i flere eller færre Styrker afgive fra hinanden i Verdommen, saasom den romersk-katholske, den reformierte, den lutheriske Kirke.

2 Tim. 2, 19. Herren kjender Sine.

Anm. 3. Den christelige Kirke er stiftet af Jesus Christus ved den Hellig Aand. Før sin Bortgang udvalgte Jesus sine Disciple, og dem bød han, at de skulde døbe, lære, bede og holde den hellige Nadvere, hvilket Alt maa ske i den christelige Menighed; men først da den Hellig Aand paa Pintsefesten udsendtes, kunde det ske rettelig, uden at Herren var synlig tilstede iblandt dem; dersor regnes Kirkens Stiftelse fra Pintsefesten, endskjønt dens Grund var lagt tilsom.

Matth. 16, 18: Efterat Simon Peter havde bekjendt: „Du er Christus, den levende Guds Søn,” sagde Jesus: „Paa denne Klippe vil jeg bygge min Kirke.”

Apg. 2, 33: Peter sagde ved Pintsefesten: Efterat han (Jesus) nu er opstået ved Guds høire Haand og havet annammet den Hellig Aands Forjættelse af Faderen, havet han udgydet den, som I nu see og høre.

41. Ikun da er et Menneske et ret Medlem af den Christelige Kirke og hører til de Helliges Samfund, naar han har en levende Tro paa den Gud, i hvis Navn han efter Christi Indstiftelse ved Daaben er optagen i Kirken. Men Troen er kun levende og til Frelse for vores Sjæle, naar Hjertet i den vender sig fra den Onde og det Onde, som er Fjendstab imod Gud, og ganske betroer sig til Gud. Derfor maae vi omvende os paany, hver Gang vi grieve os i nogen Synd, og aldrig blive trætte deraf.

Anm. 1. Naar en oprigtig Christen bliver overrasket af nogen Synd og bliver sig den bevidst, da vil han: 1) oprigtig bekjende den med et angerfuldt Hjerte; 2) i Tro paa Guds Naade ved Jesum Christum bede om Forladelse for sin Synd; 3) fatte et nyt alvorligt Forstet til Forbedring i Tillid til Guds naadige Bistand.

Apg. 3, 19: Fatter et andet Sind, og vender om, at eders Synder maae være udslette.

2 Kor. 7, 10: Bedrøvelsen efter Gud virker Omvendelse til Salighed, som ikke fortrydes, men Verdens Bedrøvelse virker Døden.

Luk. 18, 13: Gud, vær mig Synder naadig!

Joh. 8, 11: Jesus sagde til en stor Synderinde: Jeg fordommer dig ei heller; gik bort og synd ikke mere.

Anm. 2. Ingen Omvendelse kan finde Sted uden Troen paa Gud og hans Naade. Den forlorne Son vendte om, fordi han tillidsfuld kunde sige: Fader, jeg har syndet. Judas omvendte sig ikke, endkjaendt han bedrøvet bekjente: Jeg har syndet, at jeg forraadte uskyldigt Blod, og kastede den modtagne Synde-

Iøn fra sig. Fordi han ingen Tro havde paa Guds Naade, fortvivlede han og hængte sig. Matth. 27, 3. 4. 5.

42. I og med den levende Tro paa Guds Naade ved Jesum Christum sjækkes os Syndernes Forladelse, Opstandelsens Haab og et evigt Liv.

Anm. 1. Ved Troen blive vi retsfærdiggjorte for Gud, det er: vor Synd forlades os, og vi antages til Guds Børn. Derfor giver Troen os Fred med Gud og Frimodighed.

Rom. 5, 1: Retsfærdiggjorte ved Troen, have vi Fred med Gud ved vor Herre Jesum Christum.

Rom. 8, 33, 34: Hvo vil anklage Guds Udvalgte? Guder den, som retsfærdiggjør. Hvo er den, som fordømmer? Christus er den, som er død, ja meget mere, som og er opreist, som og er ved Guds høire Haand og træder frem for os.

Anm. 2. Den Hellig Aand virker i os, at vi helligsøres eller mere og mere gaae frem i Hellighed.

1 Thes. 4, 7: Gud kaldte os ikke til Ureenhed, men til Helligsørelse.

Anm. 3. De, der ved den Hellig Aands Naade bevares i Troen, kunne haabe en glædelig Opstandelse.

Rom. 8, 11: Dersom hans Aand, der opreiste Jesus fra de Døde, boer i Eder, da skal han, som opreiste Jesus fra de Døde, levende gjøre ogsaa eders dødelige Legemer formeldst sin Aand, som boer i eder.

Anm. 4. Det evige Liv, som Christus vil give sine Troende, er en herlig og salig Tillstand med evig Fred og Glæde. Her i Verden fornemme vi allerede i Samfundet med Christus det evige Liv, men her er dog Strid og Sorg, saa at Freden og Glæden ikke kan være fuldkommen.

Joh. 17, 24: Jesus sagde: Fader, jeg vil, at de, som du harer givet mig, skulle være hos mig, hvor jeg er, at de maae skue den Hærlichkeit, som du harer givet mig.

1 Tim. 6, 12: Strid Troens gode Strid, grib det evige Liv, til hvilket du og er falset.

Anm. 5. Haabet om den tilkommende Fred og Hærlichkeit skal trøste os under dette Livs Lidelser og opmunstre os til Bestandighed i det Gode.

Rom. 8, 18: Jeg holder for, at den nærværende Tids Lidelser ere ikke at agte mod den Hærlichkeit, som skal aabenbares paa os.

Gal. 6, 9: Naar vi gjør det Gode, da lader os ikke blive trætte, thi vi skulle og høste i sin Tid, saafremt vi ikke forsage.

Naademidlerne.

43. Naademidler faldes de Midler, ved hvilke vi deelagtiggjøres og besættes i Guds Naade. Christus har i sin Kirke indstiftet følgende Naademidler: Guds Ord, Bonnen, Daabens og Nadverrens Sakramenter. Men ikkun derved, at de ere Midler til Omvendelse og Tro for os, ere de virkelige Naademidler, thi der gives ingen anden Vei til Gud for os end Omvendelse og Tro.

Guds Ord.

44. Guds Ord, hvad enten det høres i Kirken eller læses i den hellige Skrift, oplyser os tilstrækkeligt om Guds Naade imod os og om Alt, hvad han

kræver af os, eller om det, vi til vor Frelse have at troe og gjøre. Men ikkun da, naar vi høre og læse med Andagt, saa at vi virkelig føge Gud i hans Ord, kan det blive os til Opbyggelse eller til Beskyttelse i Omvendelse og Tro.

Mark. 16, 15: Jesus sagde til Disciplene: Gaaer bort i al Verden og prædiker Evangelium for al Skabningen.

Hebr. 1, 1: Efterat Gud fordum havde talet mange Gange og paa mange Maader til Fædrene ved Propheterne, saa haver han i disse sidste Dage talet til os ved Sonnen.

Pf. 119, 105: Dit Ord er en Lygte for min Fod og et Lys paa mine Beie.

Luk. 8, 15: Det i den gode Jord ere de, hvilke, naar de høre Ordet, beholde det i et smukt og godt Hjerte og bære Frugt i Taalmodighed.

Anm. Vi ere ikke Gud velbehagelige, blot fordi vi høre og læse hans Ord, dersom vi ikke alvorligt ville anvende paa os selv den Sandhed til Gudfriglighed og til Salighed, som vi deraf lære. Den Sandhed, som læres af den hellige Skrift, kan ogsaa meddeles med andre Ord i Prædiken, Andagtshøger, Psalmer, og saaledes føres nærmere til de forskellige Menneskers Forstand og Hjerte.

Kol. 3, 16: Lader Christi Ord boe rigelig iblandt eder i al Viisdom, saa I lære og paaminde hverandre med Psalmer og Lobsange og aandelige Viser, idet I synge yndelig i eders Hjarter for Herren.

Bønnen.

45. Det er at bede, naar vi samle vort Sind fra al Adspredbelse og henvende det til Gud og tale til ham, hvad enten det seer med lydelige Ord eller stille i vore Hjerter. Ved Bønnen er det, at Troen holdes levende og befæstes.

Matth. 6, 6: Naar du beder, da gak ind i dit Kammer og luk din Dør og bed til din Fader, som er i Vændom; og din Fader, som seer i Vændom, skal betale dig aabenbare.

Matth. 26, 41: Vaager og beder, at I ikke skulle falde i Fristelse.

Phil. 4, 6, 7: Værer ikke bekymrede for Noget, men lader i alle Ting eders Begjæringar komme frem for Gud i Bøn og Paa-kaldelse med Taksigelse. Og Guds Fred, som overgaer al Forstand, skal bevare eders Hjerter og eders Tanker i Christo Jesu.

46. Herrrens Bøn, Fader vor, have vi især øste at bede, og den maa tillige være Regelen for alle vore Bønner.

1. Fader vor, du som er i Himmelene!

Anm. Herren lærte sine Disciple Fadervor, og ville vi ikke være Jesu Disciple, da bede vi den ikke ret. Da Gud er den "retfærdige Fader", og vore Hjerter i Synden have vendt sig fra ham og overtraadt hans Billie, saa er det kun i Jesu Navn, at vi tillidsfuldt tor kalde Gud "vor Fader, du som er i Himmelene."

Eph. 3, 12: I Jesu Christo vor Herre have vi Frimodighed og Adgang med Tillid ved Troen paa ham.

2. Helliget vorde dit Navn;

Anm. Guds Fadernavn helliges kun da af os, naar vi i vore Tanker ihukomme, at han er den hellige

og retfærdige Fader. Ellers vanhellige vi det dyrebare Navn: Fader.

3. Komme dit Rige;

Guds Rige har Christus oprettet paa Jorden. Alt, hvad der i Sandhed er godt, tjener til Guds Riges Fremme.

Rom. 14, 17: Guds Rige er Retfærdighed, Fred og Glæde i den Hellig Land.

4. Skee din Billie, som i Himmelten, saa og paa Jorden.

Anm. Gud give os det Sind, at vi gjerne gjøre Guds Billie paa Jorden, ligesom den seer i Himmelten, og af Hjertet hengive os i Guds Billie!

Ps. 40, 9: Jeg vil gjerne gjøre din Billie, min Gud.

Luk. 22, 42: Jesus bad: Fader, skee ikke min, men din Billie!

Anm. I de tre første Bønner af Fader vor tænke vi først paa det, som Guds er, Guds Navn, Guds Rige, Guds Billie; i de fire sidste Bønner tænke vi først paa det, som vi behøve paa Jorden, nemlig for at Guds Billie ret kan skee af os, eller at vi ret kunne tjene Gud.

5. Giv os idag vort daglige Brød.

Anm. I denne Bøn bedes ikke om det, som er overslodigt, men om det, som er fornødent for vort Liv og Virksomhed paa Jorden. Ved det Ord "idag" tilhjendegives, at vi have daglig at bede vort Fader vor. Derved overvindes øengstelige Bekymringer for det Tilkommende.

1 Tim. 6, 6: Guds frygt med Misomhed er en stor Binding.

Matth. 6, 33: Bekymrer eder ikke for den anden Morgen.

6. Forlad os vor Skyld, som og vi forlade vore Skyldnere.

Anm. Vi traenget til Forvisningen om Syndsforgelde for af Hjertet at gjøre Guds Billie, „men“, siger Jesus Matth. 6, 15, „forgave I ikke Menne-skene deres Overtrædelser, saa skal eders Fader ikke heller forgive eders Overtrædelser.

Lignelsen om den gjældbundne Ejener.

7. Led os ikke i Fristelse.

Anm. Vi kunne her i Verden ikke undgaae Fri-stelse; men vi bede, at Gud vil bevare vores Sjæle.

1 Kor. 10, 12: Hvo som tykkes at staae, se vel til, at han ikke falder.

8. Men fri os fra det Onde.

Vi bede i denne Bon, siger Luther, som i en Sum, at den himmelske Fader vil frie os fra alt Slags Ondt.

2 Tim. 4, 18: Herren vil frie mig fra alt Ondt, og frelse mig til sit himmelske Rige, ham være Ere i al Evighed! Amen.

9. Thi dit er Riget og Magten og Ere i Evighed.

Vi slutte saaledes med i ydmyg Tilbedelse at overgive Alt til Gud, men da han er vor Fader, saa tage vi Intet, men vinde Alt derved.

Intet du kan tage,

Alt kan du faae af Gud.

Anm. Af Fader vor lære vi saaledes Alt, hvad vi have at bede om. Vi lære deri fornemmeligt at bede om de aandelige Goder, der høre til Sjælens evige Vel. Gud vil give os dem, naar vi bede rettelig, og vi ikke blive trætte af at bede, fordi de ikke strax gives. Naar vi bede om temelige Goder (Befrielse fra Sygdom, Træng osv.), om vort jordiske Liv selv, have vi at tilføje i vort Hjerte: ikke min, men din Billie skee. Men just da naar vi have saadan Hengivenhed i Guds Billie, ere vi bedst tilkede til at modtage det Gode, som vi søger, og

derfor skenkes det os ogsaa snarest. — Fader vor lærer os ogsaa at bede for Andre, som for os selv (Forbon). — En Bon, som ikke er overeensstemmende med Fader vor, er ikke nogen kristelig Bon.

Joh. 16, 23: Jesus sagde: Sandelig, sandelig siger jeg eder, at hvad som helst I bede Faderen om i mit Navn, skal han give eder.

Anm. At bede i Jesu Navn er at bede i Tillid til Guds Maade formedesst Jesum Christum, at Gud for hans Skyld hører os, men det er da ogsaa at bede efter Jesu Eksempel (saaledes med Hengivenhed, som Jesus havde i Gethsemane) og overeensstemmende med hans egen Bon.

Sakramenterne.

47. Sakramenterne kalde vi de af Jesus indstiftede hellige Handlinger, i hvilke under synlige Tegn Guds frelsende Maade skenkes dem, som ere i stand til at modtage den. Vi have tvende Sakramenter: Daaben og den hellige Radvere.

Daaben.

48. Daaben er Nedøjenken i ellers Overoselse med Vand efter Guds Besaling og forbundet med Guds Ord, som findes Matth. 28, 19 (s. ovenfor S. 3).

Anm. 1. At døbes i Faderens og Sønnens og den Hellig Aands Navn er at døbes til Samfund med den treenige Gud og Deelagtighed i hans Maade og hans Gaver. Hvo der vil være i Samfund med Gud, maa frasige sig alt Samfund med Guds Fjende; derfor forsages Djævelen og alle hans Gjerninger og alt hans Væsen, naar man troer paa Gud, Fader og Son og Hellig Aand.

49. I Daaben skenkes Syndesforladelse, den Hellig Aand og det evige Liv.

Merk. 16, 16: Hvo som troer og bliver døbt, skal blive salig.

Apg. 2, 38: Apostelen Peter sagde paa Pintsefesten: Omvender eder, og hver af eder lade sig døbe i Jesu Christi Navn til Syndernes Forladelse, og I skulle faae den Hellig Aands Gave.

Anm. 2. Hvad Jesus Christus har erhvervet for Alle, meddeler han i Daaben den Enkelte. I Samfundet med den treenige Gud er der et nyt Liv. Idet vi ere indlemmede i Jesu Christi Rig, ere vi antagne at være Guds Børn.

Tit. 3, 5: Ikke for de Mætfærdigheds Gjerningers Skyld, som vi have gjort, men efter sin Barmhjertighed frelste han os ved Igjenfødselsens Bad og Hornhelsen i den Hellig Aand.

Anm. 3. I Daaben ligesom nedskenkes vi i den guddommelige Barmhjertighed som er os skenket ved Christum og hans Død for vores Synder, at vi derefter kunne staae op og leve som nye Mennesker.

Rom. 6, 3: Saa mange som ere døbte til Christum Jesum, ere døbte til hans Død. Vi ere altsaa begravne med ham ved Daaben til Døden, paa det at, ligesom Christus er opreist fra de Døde formedelst Faderens Herlighed, saa skulle vi og vandre et nyt Livnet.

1 Pet. 3, 21: Daaben er ikke Renselse fra Kjødets Urenehed, men en god Samvittig-

heds Vagt med Gud ved Jesu Christi Opstandelse.

50. Christne Forældre gjøre ret i at lade deres Børn døbe i den spæde Alder; thi fordi de ere født af syndige Forældre, trænge de til Frelse, og fordi de endnu ikke ere forærvede af Verden, ere deres Sjæle stikkede til at modtage Frelsen.

Merk. 10, 14: Lader de maae Børn komme til mig og formener dem ikke; thi Guds Rig hører Saadanne til.

Anm. 1. Til Herren bringe Forældre nu deres Børn, idet de bringe dem til den christelige Daab, at de der kunne blive velsignede, ikke af Mennesker alene, men af den usynlige Herre selv.

Anm. 2. Ved Barnedaaben paalægges det Forældrene at give deres Børn en christelig Opdragelse, at disse maae blive ved Christum, ligesom de ved Daaben ere indpodede i ham.

Anm. 3. Ved Confirmationen bekræfte de unge Mennesker, efterat de ere blevne underviste i Christendommen, deres Daabepagt, idet de selv offentlig for Menigheden afslægge det hellige Daabsloft. De skulle siden i Livet efter og efter bekræfte den for sig selv i Stilhed.

Nabenh. 3, 11: Hold fast ved det, du harer, at Ingen skal tage din Krone.

Alterens Sakrament.

51. Ifølge de Ord, som høres ved den hellige Mæltvære, og som ere overeensstemmende med det, som derom læses i det Nye Testament hos Evangelisterne og i Pauli første Brev til de Korinthier 11, 23—26), indstiftedes det hellige Sakrament Skjærtorsdag Aften saaledes:

Vor Herre Jesus Christus i den Nat, da han blev forraadt, tog han Brødet, takkede, og brød det, og gav sine Disciple det og sagde: tager dette hen og æder det, det er mit Legeme, som gives for eder; dette gjører til min Thukommelse.

Ligesaa tog han og Kalken efter Aftensmaaltid, takkede, og gav dem, og sagde: drifker Alle deraf! Dette er det nye Testamente Kalk i mit Blod, som udgydes for eder til Syndernes Forladelse. Dette gjører, saa ofte som I det drifke, til min Thukommelse.

Anm. 1. Ifølge ovenstaende Indstiftelsesord lærer den lutherske Kirke, at Brødet og Vinen i den hellige Nadver ikke ere blotte Tegn paa Jesu Legeme og Blod, at Brødet og Vinen heller ikke forvandles til Jesu Legeme og Blod, men at vi i, med og under Brødet og Vinen modtage i den hellige Nadvere Jesu Legeme og Blod.

Anm. 2. Naar Herren ved den hellige Nadvere figer: givet og udgydt for eder til Syndernes Forladelse, saa foruhydrer og bekræfter Herren, som er der selv tilstede, det Samfund med os, som sluttedes i Daaben. Vi forvißes om Guds Raade og styrkes til at leve efter hans Billie.

Math. 11, 28: Kommer hid tilmig Alle, som arbeide og ere besværede, og jeg vil give eder Hylle.

1 Kor. 10, 16: Velsignelsens Kalk, som vi velsigne, er den ikke Christi Blods Samfund? Det Brød, som vi bryde, er det ikke Christi Legems Samfund?

Anm. 3. Idet den hellige Nadvere besætter vort Samfund med Christus, besætter den ogsaa de Christnes

Samfund med hinanden i Menigheden og besyrrer os i indbyrdes Kjærlighed.

Joh. 13, 35: Derpaas skulle Alle kjende, at Jere mine Disciple, dersom J have indbyrdes Kjærlighed.

52. Naar Jesus figer: Tager dette hen! saa opfordrer han ikke blot til at tage derimod med Legemet, men med oprigtige og troende Hjerter, thi han vil jo, at vi skulle gjøre det til hans Thukommelse.

Anm. 1. Vi skulle prøve os selv, inden vi gaae til Herrens Bord, at vi kunne komme der med oprigtig Bekjendelse af vor Synd og vor Trang til Frelse, med Tro paa Syndernes Forladelse ved Jesum Christum (hvis Blod er udst til Syndernes Forladelse) og med det alvorlige Forsæt at forlade Syndens Veie og følge Herren efter.

1 Kor. 11, 27—29: Hvo som æder dette Brød eller drifker Herrens Kalk uværdigen, skal være skyldig i Herrens Legeme, og Blod. Men hvert Menneske prøve sig selv, og saaledes æde han af Brødet og drifke af Kalken. Thi hvo som æder og drifker uværdigen, æder og drifker sig selv til Dom, idet han ikke ejer Forskjelpaa Herrens Legeme.

Anm. 2. Skriftemalet er en Forberedelse til den hellige Nadveres værdige Nydelse. Det bestaaer af de to Stykker: 1) Syndsbekjendelsen, som vi skulle aflagge for Gud i et oprigtigt Hjerte og med Tro paa hans Raade, og 2) Tilligelsen af Syndernes Forladelse, som Skriftefaderen tilfiger hver især af Communicanterne i den treenige Guds Navn.

Om Troens Frugter i et helligt Levnet.

53. Den saliggjørende Tro maa være en levende Tro, der renser Hjertet og helliger vort Forhold baade til Gud, os selv og vor Næste.

Gal. 5, 6: I Christo Jesu gjælder Troen, som er virksom i Kjærlighed.

Jak. 2, 18, 26: Biis mig din Tro af dine Gjerninger; thi ligesom Legemet er dødt uden Aand, saaledes er og Troen død uden Gjerning.

Budene om Kjærlighed, som var givne Isoderne, stadsfæstede Jesus Matth. 22, 37 (5 Mos. B. 6, 5. 3 Mos. B. 19, 18).

Du skal elske Herren din Gud i dit ganske Hjerte og i din ganske Sjæl og i dit ganske Sind. Dette er det første og store Bud. Men det andet er ligesom dette: du skal elske din Næste som dig selv. Af disse to Bud hænger al Loven og Propheterne.

Anm. Alene ved en levende Tro helliggøres Mennesket, saa at dets Sind og Billie dannes mere og mere efter Guds Sind og Billie. Kundskab om Guds Lov til os lærer os at erkjende vores Synder og at henflye til Guds Raade ved Jesum Christum, men Troen paa denne Guds Raade giver ny Kraft til at gisre Guds Billie, til at opfylde, hvad vi ifølge de ovenfor anførte Kjærlighedsbud ere skyldige baade imod Gud, os selv og vor Næste.

A. Vort kristelige Forhold til Gud.

54. Vor Skaber skulle vi tilbede eller ophøie i vores Hjertet over alle Ting.

Matth. 4, 10: Du skal tilbede Herren din Gud og tjene ham alene.

Anm. Vi maae ikke tilbede nogen Skabning (f. Ex. en Engel), men kun den almægtige Skaber.

55. Den hellige og retfærdige Gud skulle vi Syndere frygte, men Troen paa Guds Raade overvinder den slaviske Frygt.

Præd. 12, 13: Frygt Gud og hold hans Bud!

Ordspr. 16, 6: Ved Herrens Frygt viger man fra det onde.

Rom. 8, 15: Paulus skriver til de Christne i Rom: I annammende ikke en Trældoms Aand efter til Frygt; men en sonlig Udkærelses Aand, i hvilken vi raabe: Abba Fader!

Anm. 1. Frygten maa aldrig ganske ophøre her i Verden, thi vi ere dog ikke uden Synd, og elske vi Gud, da frygte vi jo for at handle imod hans Billie.

Anm. 2. Uden Tilbedelse og den rette Frygt kan Kjærligheden til Gud ikke være den, som svarer til vort Forhold til Gud som vor Skaber og Herre.

56. Vi skulle elske Gud, saa at vi gjerne gisre hans Billie, idet vi da og have fuldkommen Tillid til ham. Elske vi ham, da takke vi ham for alt det Gode, vi skynde ham, og glæde os over, at det Gode, som er efter Guds Billie, har Fremgang, om det end ikke findes at komme os selv til Gode.

1 Joh. 5, 3: Thi dette er Kjærlighed til Gud, at vi holde hans Bud, og hans Bud ere ikke svære.

1 Pet. 5, 7: Raster al eders Sorg paa ham; thi han harer Omsorg for eder.

Eph. 5, 20: Siger altid Gud og Faderen Tak for alle Ting i vor Herres Jesu Christi Navn.

57. Den fromme og gudfrygtige Christen vil frygte, else og forlade sig paa Gud over alle Ting ifølge disse Guds Ord's Formaninger:

Math. 10, 28: Frygter ikke for dem, som slaae Legemet ihjel, thi de kunne ikke ihjelslaae Sjælen.

1 Joh. 2, 15—16: Elsker ikke Verden! Dersom Nogen elsker Verden, er Faderens Kjærlighed ikke i ham.

Ordspr. 3, 5: Forlad dig paa Herren i dit ganske Hjerte, men forlad dig ikke fast paa din Forstand.

Ps. 146, 3: Forlader eder ikke paa Fyrster!

58. Den gudfrygtige Christen vil ikke bruge Guds Navn letfindigen ved at bande eller sværge eller paa anden Maade.

2 Mos. 20, 7: Du skal ikke tage Herrens din Guds Navn forsængeligen.

Anm. 1. Offentlig Ged kræves enten til Bekræftelse paa, at det, vi udøgte og vidne, er sandt, eller til Forvisning, at vi troiligen ville efterleve, hvad Øvrigheden forestriver.

Hebr. 6, 16: Eden er en Ende paa al Twist til Stadfæstelse.

Anm. 2. Ved offentlig Geds Afslæggelse skulle vi bekræfte Troen paa den treenige Gud, som alene kan hjælpe i Liv og Død, men den, som gjør falso Ged eller afslægger Meened, er som den, der forsager ikke den Onde, men den treenige Gud selv.

Zach. 5, 4: Jeg lod Forbandelse udgaae, siger den Herre Zebaoth, at den skal komme til Tyvens Huus og til hans Huus, som sværger falsklig ved mit Navn.

Anm. 3. Ved offentlig Geds Afslæggelse hos os rækkes tre Fingre i veiret med de Ord: Saa sandt hjælpe mig Gud og hans hellige Ord!

59. Den gudfrygtige Christen agter ikke Kirkens Søndage og Festdage lige med de andre Dage. De ere ham ikke blot Hviledage, men Helligdage, at han paa dem især arbeider paa sin Helliggørelse ved andægtig Brug af Maademidlerne enten med Andre i Kirken eller hjemme i Lønkamret.

2 Mos. 20. Du skal helligholde Hvile-dagen.

Math. 6, 6: Maar du beder, gak ind i dit Kammer og luk din Dør og bed til din Fader, som er i Løndom, og din Fader, som seer i Løndom, skal betale dig aabenbare.

Kol. 3, 16: Lader Christi Ord boe rigelig iblandt eder i al Viisdom, saa J lære og paaminde hverandre med Psalmer og Løvsange og aandelige Viser, idet J synge yndelig i eders Hjertet for Herren.

Anm. 1. Det er ikke godt, hvis man altid vil være alene i sin Andagt, og ikke deeltage i den fælles Gudsdyrkelse. Man kan derved blive hovmodig i Hjertet og let føres bort fra den christelige Sandhed.

Anm. 2. For Ged ere vel alle Dage lige, men for vor Skrøbelighed er det nødvendigt, at der gives bestemte Helligdage, ligesom de ogsaa ere nødvendige for den fælles Gudsdyrkelse. Jesus har ikke selv anordnet nogen Helligdag, men den første Dag i Ugen blev allerede i Apostlenes Tid en ugentlig Helligdag (Apg. 20, 7),

ligesom Paasken en aarlig Fest til Erindring om Herrens Opstandelse, og paa Bintsefesten ihuform man Kirkens Stiftelse ved den Hellig Aands Udgyldeelse. Senere indførtes Julen, Herrens Fødselsfest, og Christi Himmelfartsdag. Den almindelige Guds- og Bededag paaminder os dog alvorlig derom, at dersom vi ikke omvende os, hjælpe alle vores Festdage og Gudstjenester ja alle Maademidlerne overhovedet os ikke. „Synder og Festdage kan jeg ikke udstaae“, siger Herren hos Esaias 1, 13.

B. Vort christelige Forhold til os selv.

60. Mennesket har en naturlig Kjærighed til sig selv, men det er en fordærvelig Egenkjærighed, naar vi ikke ville elske Gud og vor Næste. Vi have fornemmelig at sørge for vor Sjæl, for dens Forbedring og Frelse, men da ville vi ogsaa drage Omsorg for vort Legeme og vor timelige Velserd.

Math. 6, 33: Søger først Guds Rige og hans Retfærdighed, saa skulle, ogsaa alle disse Ting tillægges eder.

Rom. 14, 17: Guds Rige er ikke Mad og Drikke, men Retfærdighed og Fred og Glæde i den Hellig Aand.

61. Vi skulle bestandig søge meer og meer Oplysning i det, som hører til Guds Rige, men da ogsaa om Alt, hvad der hører til vort jordiske Kalb. Vi skulle stræbe bestandig at gjøre vor Billie fri fra Syndens Magt, saa at vi af Hjertet gjøre det Gode.

2 Pet. 3, 18: Boxer i vor Herres og Frelsers Jesu Christi Maade og Kundskab.

Ordspr. 16, 32: Den, som hersker over sit Sind, er bedre end den, der indtager en Stad.

Phil. 4, 8: Tsvrigt, Brødre, hvad som helst der er sandt, hvad der er ørbart, hvad der er retfærdigt, hvad der er reent, hvad der er elskeligt, hvad der har et godt Lov, enhver Dyd og enhver Hæder, derpaag giver Agt!

62. Vi skulle søge at bevare Hjertets Fred og Glæde i en god Samvittighed og i Forvielsen om Guds faderlige Kjærighed, og naar Gud lægger Korset paa, maae vi ikke forsøge eller knurre, men taalmodigen hengive os i hans Billie, forvissede om, at vort Kors ikke skal blive tungere, end at vi ved hans Maade kunne bære det og at det just skal tjene til at drage vort Hjerte fra Verden til Gud og saaledes fremme vores Sjæles Frelse og Salighed.

Apg. 24, 16: Jeg øver mig at have altid en uskadt Samvittighed for Gud og Mennesker.

Mark. 13, 37: Jesus sagde til sine Disciple: Hvad jeg siger Eder, det siger jeg Alle: vaager.

Phil. 4, 4: Glæder eder i Herren altid, atter siger jeg: glæder eder!

1 Kor. 10, 13: Gud er trofast, som skal ikke lade eder fristes over eders Formue, men skal gjøre baade Fristelsen og dens Udgang saaledes, at I det kunne taale.

Hebr. 12, 6: Hvem Herren elsker, den tugter han.

Rom. 8, 18: Thi jeg holder for, at den nærværende Tids Lidelser ere ikke at agte

mod den Hærlichkeit, som skal aabenbares paa os.

Anm. Ved Bon til Gud have vi især at bevare Taalmodigheden under Videlser og Hengivenhed i Guds Billie.

Ti og bi i Bon og Tro;
Det kan give Ejelen Ro.

63. Vort Liv og vort Legeme er ikke vort eget, men er os betroet af Gud, derfor maae vi ikke forsættig tilføje os selv Skade paa Legemet, eller beroe os selv Livet, men, saavidt muligt, sørge for at bevare vort Liv og vort Helbred.

Rom. 14, 7: Ingen af os lever sig selv, og Ingen dør sig selv.

Anm. En forsættig Selvmorder ender paa en forsættig Maade sit Liv paa Jorden med en syndig selvraadig Handling og beroer sig saaledes selv Tid til Anger her i Verden.

64. Vi skulle undslye al Umaadelighed i Mad og Drikke og afholde os fra Horeri og alt utugtigt Væsen baade i Tanke, Ord og Gjerning.

Luk. 21, 34: Vogter eder, at eders Hjerter ikke nogen Tid besværes med Fraaseri og Drunkenkab. 2 Mos. 20, 14 see S. 16.

1 Thes. 4, 3—5: Dette er Guds Billie, eders Helligjørelse, at I skulle skye Horeri, at hver af eder veed at besidde sit Legeme i Hellighed og Ere, ikke i Begjærligheds Brynde.

Eph. 5, 4: Paulus omtaler „ublu Væsen, gjækkelig Snak og letfærdig Skjemt“ som det, der ikke maa høres iblandt de Christne.

65. Vor Ejendom er os af Gud betroet, som nødvendig for vort Liv og for vor Virksomhed i Verden, men ogsaa til dermed at glæde os selv og Andre. Vi maae derfor ikke letstindig forsøde hvad vi eie, men ved Sparsomhed bevare det og, om muligt, ved Flid og Mettkaffenhed forsøge det.

Apg. 20, 34: I vide selv, sagde Paulus, at disse Hænder have tjent for min Nødtsorft og for dem, som ere med mig.

66. Vi maae vogte os for Bindesyge og Gjerrighed, hvorved vi agte jordisk Ejendom for det høieste Gode og tragte efter Rigdom.

1 Tim. 6, 6: Vistnok er Gudsfrugt med Nøisomhed en stor Binding.

1 Tim. 6, 9—10: Mende, som ville vorde rige, falde i Fristelser og Snærer og i mange daarlige og skadelige Begjæringen, som nedænke Menneskene i Ødelæggelse og Fordærvelse; thi Pengejerrighed er en Rød til alt Ondt.

Lignelsen om den rige Bonde.

67. Det maa være os vigtigt at have et godt Navn blandt vore Medmennesker, at nyde deres Agtelse og Tillid, hvilket er den sande Ere; men vi maae vogte os for Ergjerrighed og Forsøngelighed.

Phil. 4, 8: Hvad der har et godt Lov derpaas giver Agt.

Gal. 5, 26: Lader os ikke have Lyst til forsængelig Ere, saa at vi trodse hverandre og bære Avind imod hverandre.

Anm. Som den Uergjerrige og Forsængelige er en Slave af Andres Tanke, af deres Undest og Opmerksamhed, saaledes seer derimod den Stolte og Hovmodige med Ringeagt ned paa Andre. Vi maae altid i Ødmighed erkjende, at vi Intet ere og Intet have uden ved Guds Naade.

1 Pet. 5, 5: Gud staær de Høffærdige imod, men de Ødmige giver han Naade.

68. Det er os tilladt at nyde Fornsielser, men vi skulle vogte os for syndig Fornsielse og for Forlystelsesshyge, der gjør os hjede af at arbeide i vort Kald, istedetfor at Fornsielse just skulle opmunstre os dertil. Vort Arbeide selv kan, naar vi gjøre det saa godt som muligt, støtte os megen Glæde, hvorimod Vediggang kan gjøre os hjede af Livet, ligesom den i det Hele er Aarsag til meget Ondt.

Ps. 31, 8: Jeg vil fryde mig Herre og være glad ved din Mislundhed.

Joh. 4, 34: Jesus sagde til dem: Min Mad er, at gjøre hans Billie, som mig udsendte, og fuldkomme hans Gjerniug.

Anm. Arbejdsmønighed tjener til at beskytte os mod mange onde tanker og Lyster, hvilke saa let kunne opkomme i Sjælen, naar den ikke er sysselsat med gode og nyttige Ting.

C. Vort christelige Forhold til vor Næste.

69. Vor Næste er ethvert Menneske, med hvem vi komme i Forhold, uden Hensyn til Herkomst, Stand eller noget andet Villaa. Vi skulle see paa vor Næstes Bel, ligesaa oprigtigt som paa vort eget. Intet nærmere Forhold til dem, som have samme Tro og samme Sind, maa fortrænge den almindelige Menneske-Kjærlighed. Vi maae Ingen fordømme.

Matth. 7, 12: Alt, hvad I ville, at Menneskene skulle gjøre imod Eder, det gører ogsaa mod dem; thi saadan er Loven og Propheterne.

2 Pet. 1, 7: Beviser i Broderkjærligheden Kjærlighed til Alle.

Rom. 13, 8: Oliver Ingen Noget skyldige uden dette, at elske hverandre.

Luk. 6, 37: Fordømmer ikke!

70. Vi maae ikke ved slet Eksempl give vor Næste Forargelse, heller ikke forføre ham til det Onde, eller ved Usandhed misbruge hans Tillid.

Luk. 17, 1. 2. Det er umuligt, at Forargelser ei skulle komme, men vee den, ved hvem de komme.

2 Tim. 3, 13: Onde Mennesker og Bedragere fare frem til det Børre, de forføre og forføres.

Eph. 4, 25: Derfor aflægger Løgn og taler Sandhed.

71. Vi skulle give Alle et godt Eksempl, og uden dette ville de Formaninger og Advarsler eller

og den Trost, hvortil vi især i særegne og nærmere Forhold ere forpligtede, neppe gavne meget.

1 Thes. 5, 14: Troster de Kleinmodige.

Matth. 5, 16: Lader eders Lys skinne for Menneskene, at de see eders gode Gjerninger.

Jak. 5, 19—20: Brødre, dersom Nogen iblandt eder er faren vild fra Sandheden og Nogen omvender ham, den vide, at hvo som omvender en Synder fra hans Beis Bildfarelse, han frelser en Sjæl fra Døden og skjuler Synders Mangfolbighed.

72. Vi have Grund til at vredes over det Onde, men vi skulle vogte os for Hidsighed og Bitterhed i Sindet.

Eph. 4, 26: Blive I vrede, da synder ikke; Solen gaae ikke ned over eders Forstørrelse. Matth. 5, 5: Salige ere de Sagtmadige!

73. Det christelige Sind viser sig især i vort Forhold til dem, som fornærme eller skade os. Ester Christi Exempel, som bad for sine Fjender, ja døde for dem, skulle vi istedefor at ville hevne os eller at have dem, vi ansee for vore Fjender, beslritte os paa Forsonlighed, ja paa saadan Mildhed og Kjærlighed til dem, at vi derved mulig kunne vinde dem.

Matth. 5, 25: Vær snart velvillig mod din Modstander, medens du er med ham paa Veien.

1 Joh. 3, 15: Hver som harer sin Broder, er en Manddraber.

Nom. 12, 17. 20: Betaler ikke Nogen Ondt for Ondt. Dersom din Fjende hungrer,

giv ham Mad; dersom han tørster, giv ham Drille; thi naar du det gjør, samler du gloende Kul paa hans Hoved. Lad dig ikke overvinde af det Onde, men overvind det Onde med det Gode.

Matth. 5, 44: Elsker eders Fjender, vel-signer dem, som eder forbande.

Anm. Vi maae vogte os for, at vi ikke af Egenværighed ansee noget for Uret imod os, blot fordi det er os ubehageligt, eller ansee Mennesker for vore Fjender, blot fordi de (uden noget fjendtligt Sind) have forsøgt os ved, som ikke behagede os. Men naar noget virkelig Fornermeligt og Uretfærdigt synes med Billie at være os tilfsiet, enten det er i det Smaae eller i det Store, da er det især, at vort christelige Sind prøves. Ved at gjengjælde det Onde (forsvindt det angaaer vor egen Person) med det Gode, kunne vi ofte vinde deres Hjerter, som før vilde os ilde, og en saadan Seier er bedre end den, som kun vindes ved Magt.

---

74. Vi maae ikke have Billie til at berove vor Næste Livet, men heller ikke til at tilsoie ham Skade paa Legeme og Helbred, saalidet som paa hans Ejendom og gode Navn.

2 Mos. 20, 13, (see S. 16.)

1 Mos. 9, 6: Hvo som udsætter Menneskets Blod, ved Mennesket skal hans Blod udsæs; thi Gud gjorde Mennesket i sit Billedede.

2 Mos. 20, 15. 16 (see S. 16).

Anm. Naar man istedefor at glæde sig over sin Næstes Held, misunder ham, da kan man især være tilbørlig til ved Bagtalelse at berove ham den Ære, som tilkommer ham.

Nom. 12, 15: Græder med de Grædende og glæder Eder med de Glade.

75. Kjærligheden til vor Næste maa endelig vise sig deri, at vi ere barmhjertige imod de Nødlidende, forsvare dem, som ere i Fare, heller undskyde Feil end opsigte Feil.

Luk. 6, 36: Saa værer da barmhjertige, som Eders Fader er barmhjertig.

Luk. 6, 41: Hvi seer du Skjøven, som er i din Broders Øie, men Bjelken, som er i dit eget Øie, bliver du ikke vær?

Unn. Ørkesløse Tryglere, som ikke ville arbeide, skal man ikke give, men heller søge at slappe dem nyttigt Arbeide.

Hvad Christendommen paalægger os i særegne Forhold.

76. Ægte skab er indstiftet af Gud saaledes, at een Mand er forbunden med een Kvinde. Forbindelsen skal være i Gudsfrigt og Kjærlighed, gjennem hele Livet.

Matth. 19, 4—6: Have I ikke læst, at den, som gjorde dem af Begyndelsen, gjorde dem Mand og Kvinde og sagde: derfor skal et Mennekle forlade Fader og Moder og blive fast hos sin Hustru. Hvad Gud har tilsammenfriet, skal Mennesket ikke adskille.

Eph. 5, 25: I Mænd, elsker Eders Hustruer, ligesom Christus og elskede Menigheden.

Eph. 5, 22: I Kvinder, værer eders egne Mænd underdanige.

77. Forældre skulle opdrage deres Børn, saa at de ikke alene sørge for deres legemlige Hornsundheder, men ogsaa for deres Sjæle. De skulle sørge for at forskaffe dem den Undervisning, som de behøve til deres jordiske Gjerning, men især den Oplysning, som behøves, for at de kunne blive ved Christum, ligesom de ved Daaben ere indpodede i ham.

Eph. 6, 4: I Fædre, opirrer ikke eders Børn, men opfordrer dem i Tugt og Herrens Formaning.

78. Børn skulle øre og lyde deres Forældre.

2 Mos. 20, 12: Du skal øre din Fader og din Moder.

Unn. Unge Mennesker skulle vise Ærbdighed og Beskedenhed i Forhold til dem, som ere ældre og mere erfarte.

79. Husbond og Madmoder bør omgaaes deres Ærende i Sagtmeldighed og Billighed.

Kol. 4, 1: I Herrer, beviser Æjenere, hvad ret og billigt er, vidende, at I og have en Herre i Himmelten.

80. Om Æyndes Forhold handles i disse Bibelord:

Tit. 2, 9. 10: Forman Æjenere at være deres Herrer underdanige, velbehagelige i alle Ting og ikke sige mod, ikke besvige, men bevisse al god Troskab, at de kunne pryde Guds vor Frelsers Værdom i alle Ting.

81. Ørvighed og Undersætter skulle være forenede i Kjærlighed til det fællede Fædreland og Omsorg for dets Bedste.

Rom. 13, 3: De Regjerende ere ikke til Skræk for gode Gjerninger, men for onde.

Rom. 13, 5: Det er fornødent at være underdanig ikke alene for Straffens Skyld, men ogsaa for Samvittighedens.

Rom. 13, 7: Betaler Alle, hvad I ere dem skyldige; den, som I ere Skat skyldige, Skat.

Apg. 5, 29: Man bør adlyde Gud mere end Menneskene.

82. Kirkens Lærere formaner Paulus:

2 Tim. 4, 2: Prædike Ordet, hold ved i Tide og Utide, overbeviis, straf, forman med al Langmodighed og Lærdom.

Menigheden formanes:

Hebr. 13, 17: Lyder eders Veiledere og værer dem hørlige; thi de vaage over eders Sjæle som de, der skulde gjøre Regnskab.

Skolens Lærere formaner Salomon:

Ordspr. 22, 6: Oprør den Unge efter hans Bevis Beskaffenhed; ogsaa naar han bliver gammel, skal han ikke vige derfra.

Disciplerne skulle have Werbsdighed for deres Lærere og vise Opmerksomhed og Flid ved Undervisningen. De skulle have deres Frelzers Eksempel for Øie, om hvem der staer, Luk. 2, 52: Jesus forfremmedes i Viisdom og Alder og Naade hos Gud og Menneskene

---

Anm. Vi ere vel satte til at være Herrer over de umælende Skabninger, men vi habe dog ikke Ret til at plage dem uden Nødvendighed.

5 Mos. 25, 4: Du skal ikke binde Munden til paa den Øye, som tørsker.

Om de sidste Ting.

83. Det er vist, at alle Mennesker skulle døe, men hvis er Dødens Tide, Sted og Maade.

Jak. 4, 14: J vide ikke, hvad i Morgen skal skee; thi hvad er eders Liv? Det er jo en Damp, som er tilsynে en lidens Tide, men derefter forsvinder.

Anm. 1. Vi maae ikke glemme, at vi skulle døe, men betænke vor Død og berede os til den i Omvendelse og Tro.

Præd. 12, 1: Tænk paa din Skaber i din Ungdom, inden de onde Dage kommer.

Anm. 2. En sildig Omvendelse er mislig, men kan dog være mulig, som vi see af Jesu Ord til Peteren paa Korsset:

Luk. 23, 42, 43: Sandelig siger jeg dig: idag skal du være med mig i Paradiis.

Med Forsæt at opsette sin Forbedring er at synde med Forsæt, som de Ugudelige gjøre, hvorved Omvendelse bliver dobbelt vanskelig.

84. Efter Døden kommer en Aftillelse paa Grund af Sjælenes forskellige Beskaffenhed. De Sjæle, som have havt deres høieste Gode i den forgengelige Verden, som de ved Døden have forladt, maae quæles af Længsel derefter. See Lignelsen om den rige Mand og Lazarus, men ogsaa 1 Pet. 3, 19 (ovenfor S. 20).

85. Om Legemet's Opstandelse skriver Paulus:

1 Kor. 15, 44: Saaledes er da de Dødes Opstandelse: Det saaes i Forkrænkelighed; det opstaer i Uforkrænkelighed; det saaes i Vancre, det opstaer i Herlighed; det saaes

i Skræbelighed, det opstaaer i Kraft; der saaes et sandseligt, men opstaaer et aandeligt Legeme.

Anm. I Opstandelsens Haab have vi Haab om at gjenfinde, gjensee og gjenkjende vore Kjære. Hvad Gud i Kjærlighed har forenet, vil han ikke evigt adskille.

86. Paa Verdens yderste Dag skal vor Herre Jesus Christus komme igjen at dømme Levende og Døde.

Matth. 24, 36: Om den Dag og den Time veed Ingen, end ikke Himmelens Engle, uden min Fader alene.

Matth. 25, 34. 41: Jesus vil sige til dem paa den høire Side: Kommer hid, min Faders Belsignede, arver det Rige, som eder er beredt, fra Verdens Grundvold blev lagt; men til dem ved venstre Side: gaaer bort fra mig. I Forbandede, i den evige Ild, som er beredt Dicævelen og hans Engle!

1 Kor. 15, 28: Naar alle Ting ere blevne Gud og Faderen underlagte, da skal og Sønnen selv underlægge sig ham, som havør underlagt ham alle Ting, at Gud skal være Alt i Alle.

Anm. Guds Riges Fuldkommelse er det sidste Maal, see ovenfor Side 8 (17). Om Beskaffenheten af Guds Rige og det evige Liv see Side 9 Anm. 2 S. 27 Anm. 4 og S. 31 (3). Om nye Himle og en ny Jord, i hvilken Retfærdighed boer, er at læse 2 Pet. 3, 13 og Joh. Åabenb. 21, 1—5.